

Izhaja tedensko. Poština plačana v gotovini. Uredništvo: Narodni dom, Tajništvo Narodno-socialistične stranke. Telef. št. 77. Inserati po dogovoru.

NOVA PRAVDA

Posamezna številka stane K 150. Upravišтво: Ljubljana, Grajski trg 1. Telefon št. 77.

Jugoslavija.

Ljubljana, 3. marca 1921.

Demokracija. Pri nas se kaj rado povdarja, da je naša država demokracija. Posebno in dosledno povdarjajo to tiste stranke, ki so ravno na krmilu. Seveda, kakor se more pojmovati vsaka beseda različno, se raznovrstno pojmuje tudi beseda „demokracija“. To ni čisto nič čudnega. Kolikokrat se na primer pripeti, da pojmuje en sodnik en paragraf tako, drugi drugače. In oba sodnika imata isti zakonik in kljub temu je sodba tolikokrat različna. Vsak razloži stvar, kakor jo on razume. Pri zakonu pride v poštev samo pravica in kljub temu je mogoče več naziranj. Sedaj si lahko predstavljamo, da mora biti v političnem življenju, kjer ne pride v poštev samo pravica, mnogo naziranj o eni in isti stvari. Sodnik se trudi, da bode s pravim pojmovanjem zakona, pripomogel pravici do veljave. Politik se trudi pojmiti eno stvar tako, da bo tista stvar prinesla njemu in njegovi stranki moč. V politiki se ne gre zato, razumeti eno besedo tako, da se skuša truditi pojmiti eno besedo tako, kar ta beseda v resnici pomeni, temveč v politiki se gre za to, eno besedo razumeti tako, kakor jo ena stranka v dosego svojih svrhov potrebuje. Sedaj bode mogoče mnogim jasno, zakaj je njihovo mnenje tolikokrat v nasprotju s političnimi voditelji. Navaden človek čestokrat čisto pravilno misli, sedaj pa pride pol. voditelj z zvanečim imenom, učen mož in postavi celo misel, ki jo je mislil navaden človek čisto pravilno, na glavo. Seveda si misli naš človek, ako pravijo g. doktor, da je tako in ne tako kakor sem jaz mislil, potem bode že tako prav, kakor so g. doktor rekli, saj oni gotovo vedo kako in kaj je. Tako se polagoma jemlje ljudem zaupanje v lastno misel in čreda, kakor jo hočejo pol. voditelji, je ustvarjena. Ako pa se najde še kak mož, ki ve, da pravilno misli in to svojo pravilno misel jasno pove, tega se potem skuša enostavno ubiti.

Večkrat se sliši mnenje, da je politika gnusna in ogabna, res je tako. Zgoraj omenjenim mora vsak samostojno misleči človek priti do tega prepričanja. Take politične prakse pa moramo mi iztrebiti. Naša naloga mora biti, da se hinavstvo in zahrbtnost vržeta iz politike ter da postane poli-

tika res to, kar mora biti, stremljenje za koristi države in naroda.

Mi moramo razumeti poštenost tako, kakor poštenost v resnici obstoji, naše pojmovanje različnih stvari mora biti tako, kakor odgovarja pravilnemu mišljenju in pravici.

Ni dvoma, da razumemo mi demokracijo popolnoma pravilno, pa tudi ni nobenega dvoma, da pojmujejo stranke, ki imajo trenutno vso moč, demokracijo nepravilno. Bo prišel čas, ko bodo te stranke to napako spoznale, dobro ko bi jo spoznale pravočasno, veliko gorja bi bilo pribrajeno njim in narodu.

Vladajoče stranke nam hočejo njihove nazore enostavno diktirati, tako in tako so si zamislile one demokracijo in tako jo moramo drugi zemljani razumeti, ako jo nočemo razumeti prostovoljno, nas bodo k temu prisilile s silo. Pa ne pojde. Sila je jako dvorezen mož, ima to lastnost, da rodi protisilo, ter ima dalje navadno za posledico, da manjšina, ki je navedena pravično misliti, to pravično misel spremeni v misel maščevanja, ter da začne posnemati sredstva večine, da doseže svoje cilje. Zgodovina nam dokazuje, da se je vedno tako godilo. In ako čitamo in študiramo zgodovino z namenom, da se iz nje nič ne naučimo, no potem se bode ta zgodovina pri nas enostavno ponavljala. Ako naše merodajne stranke nočejo in nočejo poznati analogij, ki jih imajo v zgodovini na izbero, potem bodo pač analogijo doživele.

To kar se danes dogaja ne smatramo za demokracijo, ker to ni nobena demokracija. Narod trpi in ječi in instiktivno čuti, da sreča o kateri mu hočejo govoriti nekateri, ni njegova sreča, ter se zbira pod zastavami onih, ki razumevajo narodovo srečo tako kakor jo razumeva narod sam in to je prava demokracija.

Ime naše države.

Mi imamo državo, kateri nikdo ne ve pravega imena. Ako čitamo inozemske liste, naletimo na različne nazive: francoski listi vporabljajo „Etat Serbe-Croate Slovène“, tinitam „Yougo-Slavie“, neredko celo „Serbie“. Nemcem je službeni naziv predolg in uporablja kratico „SHS“ ali pa naziva „Jugoslawien in Südslawien“. V ital. listih najdemo „Ser-

bia“ ali pa službeni naziv. Najbolj značilna pa je zmeda v naši državi sami. Kakor znano, je bilo uradno določeno ime: „Kraljevina Srba, Hrvata in Slovenaca“. Toda povej to v privedniku! Na pr. „eshaeski državljani“, „srbo-hrvatsko-slovenski parlament“ itd. Ali ni to preokorno za vsakdanjo rabo? Časopisje si pomaga s tem, da rabi naziv jugoslovenski (jugoslovenski, južnoslovenski itd.), za državo pa „Jugoslavija“. Ta beseda v jezikovnem oziru ni posrečena skovanka, ima pa to lastnost, da je lahka in priljubljena, hkrati pa izraza narodno in državno edinstvo. Po navadnem razumu bi naziv „Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev“ pristojal zvezni, federalistični državi, kar pa naša ni in menda ne bo. Najlepše je, da čitamo v beograjskih listih v poročilu o prihodu francoskega generala d'Espereya dosledno samo o srbski državi, srbski dinastiji, srbski vojski. Če bi se pri nas ne polagalo tolike važnosti na zgodovinske nazive in zunanjo formo državnega jedinstva, tedaj bi bilo najprimernejše ime Jugoslavija, jugoslovenski. V ustavi se bo moralo določiti tudi ime države. Čas je že, da napravijo konec tem zmedam. Da li se napravi temu konec, to bi morala napraviti naša nova ustanova. Stvar je prišla tudi ustavnemu odboru na dnevni red. Skoraj vsi poslanci so bili za „Jugoslavijo“, toda radikali so se uprli temu z vso silo, ter so celo zagrozili, da v slučaju, da se sprejme ime „Jugoslavija“ kot uradni naziv države, izstopijo iz vlade.

Tako se bode naša država imenovala tudi v bodoče „kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev“.

Kakor mislijo o državnem imenu radikali nam pove „Jutarnji list“, ki

piše: Mišljenje radikalov v Bosni in Hercegovini se vidi najbolje iz telegrama, ki ga je dobilo njih vodstvo v Sarajevu, iz več provincijalnih mest. V telegramih se zahteva od narodnih poslancev, da naj brezpogojno glasujejo za naslov države: „Srbijska — kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev“, v najslabšem slučaju pa naj pristanejo na naslov: „Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev“ pod nobenim pogojem pa ne na naslov „Jugoslavija“.

Tako je in — amen.

Notranjepolitični položaj.

se zrcali najbolj v tem, da vlada še danes nima večine. Brezmiselnost in brezglavnost kakor vse, so vsakdanja poročila v časnikih. Naravnost smešno je že, kaj vse se poroča o Muslimanih in zemljoradnikih. Tri mesece se nam vsaki dan javlja, da bodeta omenjena parlament. kluba stopila v vlado, tri mesece se pa to tudi že preklicuje. Ja ko bi ne bilo naših „državotvornih“ listov, bilo bi marsikaj boljše. Se en slučaj brezglavnosti. Neke skupine so hotele spraviti v ustavo tudi socialne in gospodarske točke. „Državotvorna“ demokratska glasila so ta poskus brezmejno smešile in dokazovale, da kaj takega ne spada v ustavo. Sedaj pa nam ravnoista glasila poročajo, da se je sprejel v ustavnem odboru načrt, ki hoče upoštevati pri ustavi socialne in gospodarske potrebe, toda mislite, da so ta glasila tudi sedaj temu nasprotne, kaj še, sedaj hvalijo to kot jako pametno in umestno. Kljub temu pa ti časopisi trdijo, da imajo principe in da vedo kaj hočejo. Kaj si neki ti mali Morici predstavljajo pod besedami princip in določeni smoter?

Svetovni pregled.

Ljubljana, dne 3. marca 1921.

Pomlad prihaja in svet postaja še bolj nemiren kakor je že. Počasi se zbira oblaki, in nevihta zna naenkrat izbruhniti. Zdi se, da je cel svet ena sama smodnišnica. Od vseh koncev in krajev prihajajo vesti, da se pripravljajo države na nove dogodke. Generali se vozijo sem in tja in o čem generali govorijo, to je vsakemu povsem jasno. Mogoče je bila svetovna vojna le predigra dogodkom, ki imajo slediti.

Te dni nam je javil brzojav kratko vest, da se je sklenila med Rusijo in Kitajsko neka pogodba ali zveza. Čemu? Zakaj? Kitajska postaja drugi Balkan, ena iskra zadostuje, da se vname požar. Kitajska je postala mogočna interesna sfera, Angleške, Amerike in Japonske. Medtem ko se je Evropa morila in pri tem popolnoma ubožala, je postala Kitajska bogata. Mogočna Evropa ne more kupovati produktov, ki jih proizvajajo Anglija, Amerika in Japonska. Ze valutna raz-

Podlistek.

Pogovor z verižnikom.

Ce vprašas dandanes kakega državnika ali finančnega politika o današnjem stanju, ti bo gotovo tožil o brezupnem položaju, pomanjkanju sirovin in premoga, upa na različna rešilna podjetja, na oklice do inozemstva in o potrebi valutnih kreditov itd. Ker pa so take tožbe že tako vsakdanje, in naše politično obzorje že itak zadosti oblačno in temno, se bo marsikak čitalec časopisov razveselil, ako bo slišal za spremembo tudi mnenje človeka, ki se v današnjih hudih časih počuti ne samo dobro, temveč celo izvrstno. Da to zamore biti edino-le verižnik, je čitatelj gotovo že vnaprej uganil. Dunajski list „Neues Wiener Tagblatt“ je prinesel pogovor, ki ga je imel Otto Deutsch, ze nekim takim srečnim človekom:

„Gospod, ki me je sprejel, je brezdvomno pripadal vrsti takozvanih „trebušnikov“. Z neakim ponosom je zrl na svojo burno preteklost in zaničeval od kraja vse, kar ne veriži. Povabil je takoj vsakega gosta na obisk v kak kabaret, ali bar, ponujal bahato debele prepasane smodke in obilno se govoril o svojem „poklicu“.

Med drugimi mi je pravil: „Verižnik, da vam to ime razložim, postane vsak, ki čuti potrebo živeti sedanjemu času primerno. Zato pa ni treba več predizobrazbe, kot nekaj zmišla za „trgovino“, precej nesramnosti in predrznosti in občutek biti vzvišen nad postavami morale in etike. Začetek ni težak. S kapitalom, ki vsaj večidel ni njegov, ali pa, ki si ga je za male odstotke izposodil od dobrega prijatelja, kupi večjo partijo blaga, katero takoj, ne da bi jo videl, proda drugemu trgovcu za najmanj 100 odstotkov dobička.

Na ta način podvojeni kapital se na isti način zopet naloži in potroji. Ne traja dolgo in trgovina cvet. Dosedanji dobiček od 100 odstotkov se po možnosti še poviša, tako, da pravzaprav ne morem povedati, koliko zaslužim dnevno, ker včasih je priloznost do več kupčij naenkrat, nato pa morda več dni ni nikakega „kšefta“. Grda opravičitev pa je govorica, da delamo prevelike dobičke. Ne preveč priden verižnik zasluži tekom enega meseca približno en milijon kron, kar znese na dan 33.000 K, kar pa za današnje razmere ni baš veliko, temveč zadostuje komaj za vsakdanjo potrebo. Če pa je zaslužek večji, potem se denar takoj plodonosno naloži. Vile in posestva, umetne sobne oprave, nakit,

zlatu, to so edine stvari, ki imajo danes svojo stalno vrednost. Čeprav se naše kupčije sklepajo samo v kavarnah in drugih nočnih lokalih, vendar pa so naši stroški veliko večji od stroškov „navadnega trgovca“, kajti avto, potna dovoljenja, darila, podkupovanja in zaupniki, to kar žre denar. Samo s pomočjo avtomobila je lahko za vsako kupljeno stvar dobiti takoj zopetnega kupca, luksurjozni lokal pa so potrebni, da se malo prikupim svojim trgovskim prijateljem in zaupnikom. Motite se, ako mislite, da obiskujemo nočne lokale v našo zabavo. Tam se more marsikatera oseba pridobiti za izposlovanje potnega dovoljenja, tam se poižve po priložnosti za ceni nakup kakega blaga, tam se lahko s pomočjo prijateljev ali njih soprog odstrani marsikatera ovira, pri čemur seveda najbolj pomaga vino in šampanjec. Verjemite mi, da je taka noč bolj naporna, kot marsikateri dan poln najtežjega dela. Tukaj postane verižnik mučenik svojega poklica.

Lahko rečem, da je sedaj na Dunaju čisto gotovo 15.000 do 30.000 verižnikov, katerih večina bodo same dvomljive eksistence. Če si je tak velevržnik pridobil kapital od 100 do 200 milijonov, potem utanovi nekakšno „d. z. z. o. z.“ in stopi kot tak v vrsto velekapitalistov.

Ako me nadalje vprašate, kdo ima od verižnikov dobiček in kdo je po njih oškodovan, vam jako nerad odgovorim, ker bi se znal zameriti svojim „kolegom“. Pa naj bo: Od verižnikov zaslužijo špedicijske tvrdke in špedicijski uradniki, vozniki, delavci, potniki vseh vrst, tihotapci, telefonski posredovalci, šoferji, natakariji, uradne sluge, gotove „dame“, posredovalci pri dražbah, posredovalni uradi za prodajo ali nakup posestev, trgovci, posestniki restavracij in nočnih lokalov, slednjič vsake vrste posredovalci in donalci. In vsi ti ljudje zaslužijo enako verižnikom svoje milijone na škodo države in državljanov, ki si nočejo na enak način olajšati življenje, in ki vsled delavnosti verižnikov plačujejo z največjo težavo živila, ki so se potom verižništva ali izvoza v inozemstvo podražila. Da nas ljudstvo te vrste državljanov grdo gleda in sovraži, se mi ne zdi prav nič čudno. Mi vemo, da nas nazivljajo zločince, lopove, goljufe in ubijalce. Ali za nas je le merodajen denar in čeprav so samo avstrijske krone, kajti še vedno se zanje dobi vse, kar si srce poželi.“

Širite „Novo Pravdo“.

lika teh držav nasproti evropski beračiji je tako velika, da na kak večji uvoz v evropske dežele ni misliti. Kitajska pa bi bil dober kupec. Toda med tem, ko sta bili Anglija in Amerika zaposleni na evropskih bojiščih, je Japonska pridno „delala“ ter osvojevala Kitajsko gospodarstvo. Kitajcem pa je za Japonce ravno toliko kakor za Angleže in Amerikance. Bog me obvaruj pred mojimi „prijatelji“ si misli Kitajska. Toda prijatelji znajo biti tudi skrajno vsiljivi in Kitajska išče zaveznikov. Zaveznikov potrebujejo tudi boljševiki in tako sta se našla dva prijatelja, ki mislita, da imata skupne sovražnike.

V Londonu se vrši konferenca, ki ima rešiti istočno vprašanje in končno določiti, koliko da bo morala Nemčija plačati.

Turčijo, katero so hoteli prej popolnoma ugonobiti, tej Turčiji hočejo sedaj zopet pomagati. Vsaka odškodnina gre na račun drugega. Ta Turkom namenjena odškodnina bi šla na račun Grčije. Grčija, ki je bila po Venislosovi zaslugi prenasničena, je poklicala kralja Konstatina, vsaka bivšega nemškega cesarja Viljema II. ki je moral med vojno zapustiti prestol in deželo, sedaj zopet nazaj. In kralj Konstatin je zopet prišel in Antanta je užaljena. Grčija seveda noče ničesar slišati, da bi vrnila del nje in mirovni konferenci prisojenega ozemlja nazaj. Da bi varovala svojo novo dobljeno posest v Mali Aziji, je poslala tja precej močno vojsko. Vojski Grki niso bili nikoli dobri in ena njihovih največjih lastnosti je bila, da so znali dobro leteti in to svojo umetnost izvajajo sedaj z vso spretnostjo in sicer letijo spredaj, Turki pa za njimi. Turki so menda izvrstno oboroženi in nadvse pričakovane založeni z ogromno množino municije. Angleži so jo sedaj menda potuhili od kod da imajo Turki orožje in municijo. Previdni kakor so Angleži, so obvarovali svoje azijske kolonije z obročem samostojnih držav, seveda na podlagi „samoodločbe“, napram boljševski Rusiji. Seveda Rusija je menda te države, o škandalu protivno proti vsaki „samoodločbi“, enostavno pobasala v svoj žakelj in dobila zvezo s Turčijo. Turki dobro oboroženi in z mu-

nicijo založeni, pa znajo postati angleškemu svetovnemu imperiju precej nevarni. Angleži imajo v svojih azijskih kolonijah veliko milijonov mohamedanskega prebivalstva in ako si turška država količkaj opomore, zna potegniti za seboj tudi ostale mohamedance in Angležem bi bilo to pač zelo, zelo neprijetno, pa tudi Francozi bi se držali kisló. Radi tega je boljše, da se ima turško državo malo na vrvi oziroma se živi z njo v nekakem prijateljstvu. In da se pride do takega prijateljstva je treba, da se Turkom nekaj ponudi. Saj li kak dar navsezadnje le nese dobre obresti. Ko je enkrat sklenjeno prijateljstvo se da z bakšiši že tudi to doseči, da se Turčija odmakne boljševškemu uplivu in tako odvrne nevarnost, ki preti po boljševizmu in v nadaljnjih posledicah eventualnemu skupnemu odporu mohamedanskega sveta. Ob enem se pa kaznuje neubogljivo Grčijo.

Boljševiki imajo kakor vidimo povsod svoje prste vmes, ne le v Evropi tudi v vseh drugih delih sveta skušajo zanetiti požar, ki naj bi vpepelil vse, kar stoji na potu njihovi zmagi.

Ni čuda torej, da se trudijo interesirane države na vse krplice, da bi odvrnile pretečo nevarnost.

Sovjetske republike v sovjetski zvezni republikli se imenujejo: 1. Ukrajinska sovjetska republika; 2. delavska komunna volgskih Nemcev; 3. samostojna sovjetska baškirska republika; 4. tatarska sovjetska republika; 5. samostojna sovj. kirgiska republika; 6. čuvaška komunna; 7. karelijska komunna; 8. votijaška komunna; 9. čeremiška komunna; 10. kalmiška komunna; 11. turkestanska sovjetska republika; 12. azerbejdžanska sovjetska republika; 13. republika Korumijsk-Hiva; 14. sovjetska republika Buhara; 15. sovjetska Dagestan; 16. sovjetska republika armenska.

Prebivalstvo Bolgarije. Po pravkar dovršenem ljudskem štetju znaša prebivalstvo Bolgarije 4.700.000 duš, pričakovalo pa se je, da jih bo pet milijonov. Dognalo se je, da je nazadnje število porodov, dočim so številke smrti ostale približno iste, kakor pri zadnjem štetju.

Slovenija.

Ljubljana, 3. marca 1921.

Dne 26. februarja 1921 so zasedle naše čete ono ozemlje, ki je nam pripadalo po rapalski mirovni pogodbi. Pozdravljamo brate, ki so bili rešeni tujega jarma, ob enem pa ne moremo zatreti žalosti, da je nam za dolgo dobo odvzetih toliko tisočev našega ljudstva. O Italiji, kaj si storila nam in sebi. Ta nesrečni mir, ki se je sklenil

zbuja vsak trenotek neznozne bolečine v naših srcih. In rana, ki je nam bila vsekana, ne bode zaceljena tako dolgo, da bratje, ki so bili s silo vzeti materi Jugoslaviji ne pridejo nazaj v njeno mehko naročje.

Žiri. Kakor hitro se je raznesla v Žireh vest, da je logaška kotlina od Italijanov izpraznjena, se je takoj zbralo veliko število občinstva, da po-

seti novo osvobojene brate. V nedeljo po kosilu se je pod vodstvom predsednika krajevne organizacije v Žireh tov. Mohoriča odpeljalo v Logatec 10 okrašenih vozov z veliko slovensko trobojnico na čelu. V Logatcu so jih novo osvobojeni bratje navdušeno pozdravili. Lep dokaz, da narodna zavednost in bratska ljubezen med našim narodom še ni zaspala.

Dva sveta.

V sobotnem „Slov. Narodu“ je napisal g. dr. Tavčar članek v katerem se bavi z izjavo, katero so podpisali kulturni delavci o zadevi avtonomije. Med drugim je zapisal dr. Tavčar tudi te besede: „Podpisanih je zadostno kulturnih delavcev, katere smo prištevali k najzaneslivejšim vrstam JDS in ki so nas sedaj zapustili.“ Da, res je. Dva sveta. Eden ki išče in si ustvarja na pozitivnih znanstvenih temeljih svoje nazore in drugi, ki mu zadostujejo meglene fraze. Mislečemu človeku ne zadostuje stavba brez temelja, on išče in premišljuje, da najde svojemu naziranju znanstveno podlago, da pa demokratska stranka nima ničesar, kar bi zadovoljilo mislečega človeka, to pa vendar intelektualci niso krivi. Naj nam gg. demokrati povedo na kakem pozitivno znanstvenem temelju, da je zgrajen njihov program.

Klerikalni strankarji.

O velikem protestnem shodu, ki ga je priredil „Gospodovski Zvon“ proti nasilju Nemcev nad našimi koroškimi brati, ni priobčilo glavno glasilo Slovenske ljudske stranke nikakega poročila. Mi vemo, zakaj. Zato, ker na tem shodu nihče ni piskal v klerikalni rog. Nemci si lahko ustvarijo lepo sodbo o nas. Postopanje klerikalcev lahko vzbudi sum, da Slovenci v boju za naše brate na Koroškem nismo edini. Vse drugače postopajo Nemci. Kadar celovski „heilovci“ grmijo proti nam, takrat klerikalni šefredakter Paulitsch nikdar ne manjka in „Kärntner Tagblatt“ se napihuje kakor žaba. Nemci so torej edini. Pri nas pa na vsak korak naletimo na klerikalce in liberalce, tako, da je že neznosno živeti. Klerikalci bi se pač ogrevali za shod proti slovenskim liberalcem, nimajo pa niti ene besede proti svojim bratem nemškim krščanskim socialcem. Stranka jim je vse, narod nič! To je treba pibiti.

Liberalni strankarji.

„Jutro“ je čutilo potrebo zabeležiti, da je imel poslanec Brandner važen razgovor z dr. Lenartom iz Maribora. Seveda se je to zgodilo z gotovo tendenco, ki izhaja iz zagrizene strankarske mentalitete, ki jo „Jutro“ nikdar ne more prikriti. Vsekako je jako zanimivo, da igra najbolj „informirani“ list, tudi vlogo policijskega psa. Bodoče ne bo smel več nobeden človek govoriti z znanecem, ako ni ta slučajno

demokrat. Drugače so pa gospodje svobodomiselní.

Tak centralizem hočejo.

Znana je afera lekarnarja Gradišnika na Jesenicah, ki se je moral zagovarjati pred sodiščem, ker je s svojim nepravilnim postopanjem oškodoval bolniško blagajno Kranjske industrijske družbe. Zdravstveni odsek v Ljubljani je bil vsled tega primoran, da ga je odstavil. Vprašanje še ni rešeno, ker bo o njem končno veljavno razsodil stol sedmorice v Zagrebu. Kljub temu se demokrati z vso vnemo potegujejo zanj. Ker je Gradišnik demokrat, zato ga hočejo proti volji zdravstvenega odseka in društva lekarnarjev spraviti zopet na prejšnje mesto. Povdarjamo, da se v zadevi Gradišnika ne gre za oškodovanje Kranjske industrijske družbe, temveč delavstva, ki je v tej blagajni včlanjeno. Zato smo tudi primorani, da se s stvarjo pečamo. Postopanje demokratov dokazuje, iz kakšnih razlogov se navdušujejo za centralizem. Če je kdo še tako nesposoben in nepošten, glavno je, da je demokrat in voditelj demokratske stranke se potegujejo zanj. Oni gredo kratkoma k svojemu ministru in zadeva je rešena. Tu se vse neha! Tak centralizem omogoča korupcijo najhujše vrste in se ne moremo ogrevati zanj. Zadevo Gradišnik smo v interesu jeseniškega delavstva izročili poslancu Brandnerju, ki bo gotovo skrbel za to, da se prizadevanje demokratov izjavi, ker govori proti Gradišniku preveč argumentov. V nasprotnem slučaju bomo demokrate primerno razkrinkali.

Za koroške Slovence. Kakor smo poročali, je poslanec Brandner 23. januarja interpeliral zunanega ministra Pašiča radi preganjanja koroških Slovencev. Pašič je tov. Brandnerju odgovoril 27. jan., da je proti nasilstvom na Koroškem protestiral pri vladi avstrijske republike. Iz Dunaja je dospel odgovor, da bo dunajska vlada potom posebne enquete skušala dognati, v koliko so naše pritožbe upravičene ter bo dala krivice strogo kaznovati. O rezultatu enquete bo dunajska vlada poročala. Ker položaj koroških Slovencev od takrat ne le ni neizpremenjen, temveč se je, kakor dokazujejo najnovejši slučaji, celo poslabšal, je tov. Brandner te dni ponovno opozoril zunanjanega ministra na dogodke na Koroškem. Istočasno je interpeliral na ministra glede konzularnega zastopstva v Celovcu.

Štore. Iz Štor se malokdaj kaj pri-da sliši. Vendar je treba o tej nemški trdnjavi marsikaj povedati. — Kakor povsod po znanih nemških „Sprachinseln“ se je tudi v Štorah nemčurstvo spremenilo v komunizem. A to še ni vse. Velenemški duh Bismarkov se noče umakniti jugoslovanskemu, dasi

Po svetu.

Vojska jih je pokvarila. Bivši ministrski predsednik dr. Radoslavov, ki je zakrivil leta 1913. srbsko-bolgarsko vojno in ki je zapletel Bolgarijo na strani Avstro-ogrsk in Nemčije v svetovno vojno, je obtožen da je po neveril državi več milijonov. Že med vojno se je vedelo, da sta dr. Radoslavov in takratni finančni minister dr. Tončev oškodovala državo za 18—20 milijonov. Že leta 1917. sta si v Nemčiji nakupila krasne vile ter sta jo, čim je nastal polom, popihala v Nemčijo, kjer še sedaj udobno živita. — Ljubljanski „Ljudski glas“ pa poroča o razkritju velike korupcijske afeze v Ljubljani, v katero je zapletenih baje poleg dr. Ažmana še več oseb. Gre se za nekega milijonarja in pa za tiskarno Bamberg, ki so jo liberalni gospodje kupili. Zadevo preiskuje sedaj odvetniška zbornica. — Oh ta vojska.

Napoleonova pisalna miza na prodaj. Dunajske aristokratske in dvorne palače ter v njih shranjene zbirke prihajajo počasi na boben. Eno najbogatejših zbirk prodaja sedaj grof Palffy. Na prodaj pride pisalna miza Napoleona I., katero mu je nekda darovalo mesto Pariz. Že v mirnem času so cenili to mizo na 40.000 funtov šterlingov. Grof Palffy je bil za časa

pariške komunne attaché avstroogrškega poslanstva v Parizu in je omenjeno mizo o priliki ceno „kupil“.

Propali milijonarji. V Chicagi so osnovali klub, ki bo podpiral propale milijonarje, ki morejo dokazati, da so si svoj prejšnji imetek pridobili na — pošten način in da ga niso izgubili po razsipnosti. Člani tega kluba bodo imeli na razpolago največji komfort restavracije, fine spalnice, itd. Osnovalci kluba pravi, da mu je dalo misel k temu podjetju dejstvo, da delajo toliko za stradajoče delavce. In Amerikanci pravijo: Če toliko napravijo za revno ljudstvo, zakaj bi ravno toliko ne za revne — milijonarje? Če bi Amerikanci tako amerikanski ne bili!

V Londonu je bil te dni kaznovan 76 letni starec, kateri je bil v svojem življenju 28 krat radi kraje kaznovan, ter je preživel celih 40 let svojega življenja v zaporih.

Mormonski haremi. Mormoni so člani religiozne sekte v severni Ameriki. Zovejo se še tudi „svetniki“ današnjih dni. Ime Mormoni so si našli po knjigi „Mormon“, katero je napisal presbiterijaneec Spaulding leta 1812, in na podlagi katere je uredil osnovatelj te sekte Josip Smith mormonsko biblijo. Sekta je bila ustanovljena leta 1830. Na čelu cerkve je predsednik, ki ima neomejeno oblast.

Imajo tudi svoje apostole, proroke, patriarhe, škofo in duhovnike. Smith je leta 1843 zapovedal mnogoženstvo. Radi tega ga je prebivalstvo Nauvova izgnalo in je bil pozneje ubit. Sedanji predsednik Mormonov Heber J. Grant ima tri žene. O svojih ženah pripoveduje sam: Imel sem eno ženo, potem vzel drugo in tretjo, vse sem ljubil istočasno v enaki meri. Tu in tam sem bil utrujen ljubezni, kar se pa pripeti v vsaki družini. Grant je sledil leta 1918 Smithu, kateri je bil sedmi predsednik Mormonov. Ta je imel 5 žen in 42 otrok in je umrl osemdeset let star. Pred smrtjo je rekel: Mi oznamo poštenje, resnico, dobroto srca in krepost. Mi se brigamo za to, da je naš dom čist. Jaz sem zvest svojim ženam, ker so vse tako lojalne, ljubeznive, zadovoljne in srečne matere. Med drugim pa je bil ravno ta gospod oni, ki ga je kaznovala ameriška oblast s 160 dol., ker je živel s svojimi ženami „protizakonito“. Mormonski misijonarji pridobivajo naslednike prav s tem, da jim obečujejo mnogoženstvo, toda Mormoni se znajo izogniti državnim naredbam. Ti ljudje vabijo žene iz Skandinavije, da potujejo z njimi v Utah, kjer se mnogoženstvo ne samo oznanja, temveč tudi praktično izvaja. — Leta 1837 je uspelo privabiti 200 angleških punc,

katere pač niso poznale ljubosumnosti, ker so se navdušile za mnogoženstvo. Dolžnost mormonske žene je, da rodi kolikormogoče veliko otrok, ker je to za rešitev njene duše nujno potrebno. Svojo agitacijo vodijo Mormoni tudi pismeno, in se glasi prilično tako: Spominjam v tem pismu na mnogo citatov iz biblije, kateri so priloženi in iz katerih se vidi da so imeli mnogi svetopisemski svetniki več nego eno ženo. Radi tega ne verujem, da bi bilo mnogoženstvo greh. Mislim na Abrahama, Davida, Jakoba itd. Takim pismom so verovale mnoge „pobožne“ dušice, in so se napotile v Utah, da tam „rešijo svojo dušo“. Vendar pa to življenje ženskam ne prija bogve kako, kar kaže, da jih veliko pobegne. Žene enega moža niso enakopravne, temveč ima prva vse pravice. Razun tega imajo Mormoni veliko tajnosti, katere skrbno skrivajo. Iz vsega se vidi, da Mormonom ni za „božjo slavo“, temveč le za to, da živijo v poligamiji. Radi tega je ta sekta nemoralna in vsaka država gleda, da se Mormoni kolikor mogoče hitro znebi.

Prispevajte in podpirajte za Jugoslovansko Matico.

je baje tovarna pod jugoslovanskim sekvesterom! Jaz bi rad videl tega sekvestra, da bi mu „izbrisal“ oči nekoliko drugače, nego dela morda to g. Gruschka ali Syrowatka! Če bo ta sekvester stopil v ravnateljsko poslopje, bo gotovo mislil, da je v Berlinu: povsod nemški napisi, povsod nekdanji nemški uradniki — nihče ne zna besedice slovenski! Vse poslopje je nemško, vse občejanje z drž. uradi, z železnico itd. je nemško! Mislite, da bi ta tovarna v Jugoslaviji ne mogla obstojati brez gg. Gruschka, Syrowatka Megay itd. Govorilo se je namreč pred davnim časom o neki nacionalizaciji tovarne, pa je bržkone vse zaspalo. — Neki konzorcij celjskih kapitalistov bi bil moral prevzeti podjetje. A če je pri nas še tako malo smisla za industrijo sploh, naj bi vsaj državna oblast energično uveljavila zakon glede poslovanja v takih podjetjih — sicer je vendar smešno, da trpimo take nemške trdnjave „mostu do Adrije“, podružnice nemške republike! — Še več! Gg. Gruschka & Comp. ne trpijo v tovarni nobenega delavca, ki ne zna nemščine! In to v Jugoslaviji! Ali ni to nesramnost brez meje?! Le naj sekvester vpraša, koliko dni je tega, da so vrgli iz tovarne delavca - begunca z Reke, ker ni znal nemški! Mislil, da kdor še zdaj, po končanem ljudskem štetju ni izpregledal in dvomi, kam spada ta čedna avstrijska podružnica, temu tudi ni mesta pri nas. Ampak država mora na vsak način iztrebiti take švabske parazite z našega državnega tele-

sa! — Na naši zemlji mora naš človek dobiti kruha, pa naj zna nemški ali ne; tujce pa ven!

In kdor se količkaj zanima za našo mlado industrijo, naj da svoj kapital na razpolago, da se rešimo german-skih pritepencev!

Kočeuskim trgovcem!

Ljudsko štetje je pokazalo Kočeuskje v pravi luči. Slovenski živeli je zastopan z tretjinama. A kočeuskim trgovcem to dejstvo še ni odprlo oči, ni jim vtilo toliko treznosti v glavo, da bi svoj šovinizem omilili in bi pošteno priznali izpremembo krivičnega starega sistema. V svoji zagrizenosti nočejo še danes spoštovati večine mestnega prebivalstva. Tako malo znajo biti hvaležni svojim konsumentom, ki jih — redijo. Vsi njih napisi in reklamni listki po izložbenih oknih se dosledno blišči v „blaženi Herrenvolksprachi“.

Kočeuski Slovenci zahtevamo, da računajo trezno s sedanostjo in ugođe slovenskemu življu, ker menda vendar nočejo, da bomo prisiljeni si poiskati sami represalije za Koroško.

Posebno moramo omeniti konsumno društvo, ki ima lepo vrsto slovenskih članov, a nima v vodstvu toliko objektivnega kriterija, da bi svoje člane slovenske narodnosti smatralo enakovrednim z drugorodci. Na prvo, mesto spadajo slovenski napisi nad vratmi in v izložbenih oknih in še le na drugo mesto drugi jeziki, dasi Nemci v Nemški Avstriji tam bivajočim Slovincem niti toliko ne — dovolje.

Tedenske novice.

Naročnikom! Z današnjo številko lista razpošljemo položnice vsem dose-danjam naročnikom. Prosimo cenjene naročnike, da jih uporabijo ter obnove takoj naročnino lista za leto 1921. Obenem opozarjamo vse one, ki deloma še dolgujejo naročnino za leto 1920, da jo poravnajo. Celokupna naročnina za leto 1920 je znšala 48 kron, november 12 kron; za vse druge mesece po 4 krone. Nekateri naročniki so poslali naročnino s pripombo: „Za leto 1921“ dasiravno dolgujejo še za prejšnje leto 1920. Da se izognemo morebitnemu nesporazumljenju naznanjamo, da smo zaračunali letos poslano naročnino za leto 1921. Naznanjamo cenjenim naročnikom, da smo primorani brez-pogojno ustaviti vsako nadaljno pošiljanje lista vsem, ki nam do 10. marca ne poravnajo zaostale naročnine, ali pa jo ne obnove za leto 1921. Upravništvo.

Krajevnim organizacijam, naročnikom in somišljenikom! S 1. marcem letošnjega leta smo primorani radi ogromnih stroškov zvišati naročnino lista mesečno od 4 kron na 6 kron. Obračamo se do vseh kraj. org., naročnikov in somišljenikov s prošnjo, da nam ostanejo zvesti čitatelji lista še zana-prej in da ga razširjajo med najširše sloje naše domovine ter pridobivajo ob vsaki priliki nove naročnike. Težkoče, ki jih moramo premestiti so ogromne, in le s požrtvovalnim delom vsakega posameznika, pri nabiranju naročnikov in prispevkov za tiskovni sklad, bo mogoče doseči, da se bo naš list razširil povsod in postal zanimivo informa-tivno ceno berilo za vsako slovensko hišo. Vsak naš somišljenik naj se za-veda neobvezne dolžnosti, da mora biti naročnik strankinega glasila in da pri-speva mali obolus v procvit edinega, za našo stranko prepotrebne lista.

Upravništvo.

Dobrovoljni prispevek v znesku 100 kron je vposlala upravništvu kraj. org. NSS iz Zagorja ob Savi. Srčna hvala. Posnemajte!

Razpis služb. V področju delega-cije ministrstva za finance v Ljubljani je namestiti štiri pisarniške uradnike (kanliste). Ta mesta so izrecno pridržana doslužnim podčastnikom (certifikatistom), ki so izvršili predpisano šestmesečno poizkusno pisarniško slu-bo pri drž. oblasti. Prošnje je vlagati skozi 4 tedne od dne 28. februarja t. l. Več pove razp. v Uradnem listu št. 21.

Velika poneverba v ljubljanski že-lezolivarni. Bivši sluga železolivarne v Zvonarski ulici Anton Flander je po-

neveril družbi 22.000 kron in izginil brez sledu iz Ljubljane.

„Kaj imate od tega, da ljudi vla-čite, Bog ve, kako bodo še vaše vampe vlačili!“ je zmerjala Frančiška Pengal detektiva g. Keka, ki jo je prijel na sv. Jakobu trgu, ker je za 5 let izgnana iz Ljubljane. Zmerjala je g. Keka tudi še z drugimi originalnimi psovkami, vsled katerih se bo morala zagovarjati pred sodiščem.

Od svojih gostov okraden. Ljubljanski trgovec Renko se je pretečeno soboto po opravih odpeljal v Tržič na Gorenjskem. Imel je pri sebi 30.000 K in 11.000 mark. V neki gostilni je popival v družbi znancev, katerim je plačal več litrov vina. Iz žepa mu je izginila listniča z denarjem, kar je pa še le v Ljubljani opazil. Policija je areti-rala tri šoferje. Renko je dobil denar nazaj. Manjka pa 6000 kron.

Smrtno ponesrečila se je v Celju 70letna zasebnica Ema Ruiss. Pri padcu po stopnjicah si je prebila lobanjo in je bila takoj mrtva.

Težka nesreča. V ponedeljek zve-čer je šel uslužbenec skladišča živil južne železnice v Mariboru, Ivan Kolar, po stopnjicah pri železniškem via-dukto v Frankopanski ulici. V temi je spodrsnil in padel tako nesrečno, da je obležal nezavesten na tleh. Službujoči varnostni organi so ga takoj prenesli na stražnico in poklicali rešilno posta-jo, ki je ugotovila pretresenje možgan in več težkih poškodb na glavi. Pone-srečenca so po podelitvi prve pomoči prepeljali nezvestnega v bolnico.

Brat ustrelil brata. Zapriseženi lo-vec Mihael Gradišnik iz Bistre je šel ob 5 uri zjutraj s svojo ženo v cerkev. Doma so ostali otročiči, ki so se igrali. Starejši sin France, ki je bil rojen leta 1907, je potegnil izpod slavnice z osmimi streli nabit samokres in se z njim tako neprevidno igral, da se je iz-prožil in krogla je zadela v vrat pet-letnega bratca Mihaela, ki se je mrtev zgrudil na tla.

Ljubljanska porota.

Premetena goljufija z valuto. Na-rodni gospodarji, bankirji, politiki in časopisi so si belili glave, kako in v kakem razmerju naj se stari ban-kovci Avstro-Ogrske banke zamenja-jo na nove dinarsko-kronske novčani-ce. Povodom izmenjave starih ban-kovcev pred enim letom je neki mlad človek dne 4. marca t. l. rešil gorenji problem na zelo premeten način pri glavni blagajni finančne delegacije v Ljubljani. Za dva stara avstrijska ti-sočaka je pri blagajni prejel pet di-

narskih tisočakov ali 20.000 K. Zaradi te goljufije valutne transakcije toži državni pravdnik mladega fotografa Henrika Cudna. Obdolženec zatrjuje: Nisem kriv! Prva priča kmet Janez Intihar iz Zužemberka opisuje, kako hitro je on s svojim sosedom izmenjal svoje tri tisočake. Stala sta zadnja v dolgi vrsti pred glavno blagajno. K njima je prišel mlad fantin in jima ob-ljubil, da jima hitro izmenja bankov-ce, če mu dasta par kronic. Peljal jih je skozi dvorišče v neko kuhinjo. Tam je bil že drugi fant, ki je pisal listek, njemu sta dala denar, on tri, sosed Tekavčič dva tisočaka. Prinesel jima je nato je na to kmalu nove bankovce. Dala sta mu vsak — tri krone za lon“. Predsednik Regally: „Ali se spominjate tega mladega gospoda?“ Priča: „Se ne morem spominjati!“ Predsednik: „Ali je bil takšen?“ Pri-ča: „Ne morem reči ne tako ne tako. Drugi priča kmet Martin Tekavčič iz-pove glede dogodka slično. A tudi on se ne more spominjati dotičnika. Pač pa zatrjuje njegov sin Anton, da jim je Čuden zamenjal denar. „Poglejte ga še enkrat. Zmoti se vsak lahko!“ Priča: „Je pravi!“ Obtoženec: Je po-polnoma neresnično.“ — Četrta priča blagajnik Bregant opisuje, kako je ne-kemu človeku, na listku je bil podpi-san „Martin Marečič, Sv. Petra cesta 14“, likvidiral listek. Pri škontraciji ob 1. uri pa se je ugotovil primanjkljaj 18.000 K. Osebe se ne spominja. — Peta priča blagajnik Inglić pripove-duje, kako je izplačal 20.000 K mlade-mu človeku, ki je bil položil listek v izplačilo. — Predsednik: „Ali pozna-te obtoženca?“ Priča: „Imam čast ga poznati.“ Predsednik: „Ali je bil ta?“ Priča: „Ta ni bil! Gotovo vem. Ta gotovo ni bil, saj ga poznam.“

Izvedenec v pisavi dr. A. Robida izpove hipotetično glede obdolženčeve pisave. — Zagovornik dr. Svigelj je konečno stavil predlog, da se pozove še en izvedenec glede pisave in da se povabite še dve prič. Predsednik je ugodil tem predlogom, vsled česar je bila razprava preložena. Obtoženec je na svobodi.

Vojakova smrt. Prvi se je zago-varjal 21 letni sodarski vajenec Ivan

Juhant, doma iz Našovcev, ki se je učil v Tacnu pod Šmarno goro. Dne 6. januarja 1921 je Juhant pil v druž-bi tovarišev pri Rotarju v Tacnu. V gostilni je bil tudi vojak Aleš Anton. V gostilni so se fantje zabavali in ni bilo nobenega prepira. Juhant in njeg-tovariša Filip Jarc in Lampič so šli iz gostilne okoli 7. ure zvečer. Za nji-ma je prišel tudi Anton Aleš, ki jim je rekel: „Fantje, zdaj boste pa tekli!“ Aleš je kľofutal Jarca in Lampiča; nato je tudi Juhanta vdaril dvakrat po glavi. Jarc, ki je res malo bolj hud, kakor je pričal Lampič, je ko je bežal pred Šolarjem, zakľical Juhantu: „Ali nimaš noža, daj ga!“ In Juhant je res sunil Aleša z nožem in ga je zakľal. Juhant, ki se je zagovarjal zelo spretno, je rekel: „Razburjen sem bil ta-krat in omamljen od vina. Videl sem, da je ležal prijatelj na tleh; ves iz se-be sem bil in zato sem udaril z nožem. Sam ne vem, kaj sem delal.“ Porotni-ki so soglasno zanikali na nje stavlje-no vprašanje glede na uboj in potrdili soglasno vprašanje, da je Juhant pre-koračil silobran. Sodba: 10 mesecev strogega zapora.

Poneverba na južni železnici. — Sprevodnik južne železnice France Zupančič, oženjen, toda sodno ločen, je vozil kot revizijski sprevodnik na proгах Ljubljana—Sisak in Ljubljana—Maribor. Če niso bili vozniki listki v redu ali če jih potniki sploh niso ime-li, je kasiral doplačila. Do majnika 1920 je bil Zupančič vester v službi, od takrat naprej je pa zabredel na kri-vo pot in si je začel prilastiti denar. Prilastil si je denarja v višini 32.737 kron 60 vin. Obračun je znal Zupan-čič zavlačevati s pretvezo, da je izgu-bil do 30.000 kron. Pri razpravi je Zu-pančič povedal, da je zaslužil 2800 K na mesec. Napitnine so bile tudi viso-ke. Ogoljufani denar je, kakor je po-vedal, zapravljal v družbi tovarišev, katerim je plačeval pijačo. Porotniki so soglasno potrdili na nje stavlje-no glavno vprašanje. Gosp. dvorni svet-nik Vedrnjak je razglasil nato sodbo, s katero je bil Zupančič obsojen na 1 leto težke ječe. Dvorni svetnik g. Ve-dernjak je nato zakľučil zasedanje po-rote.

Narodno gospodarstvo.

Ljubljana, dne 3. marca 1921.

O narodnem gospodarstvu bi se moralo pisati pravzaprav vedno na pr-vi strani. Toda žalibog zanimanje na-šega ljudstva za to najvažnejšo pano-go še ni tako, da bi bilo umestno raz-pravljati o narodnem gospodarstvu na prvem mestu, najbrž bi ostal cel časopis nečitán in ves trud bi bil zastoj. Pri drugih narodih so se v tem oziru razmere že znatno zboljšale in ne le strokovnjaki po poklicu, temveč tudi širše plasti ljudstva so se začele z vne-mo pečati z narodnim gospodarstvom. Mi Slovenci smo v tem oziru še jako na slabem. Medtem ko imajo drugi narodi cele biblioteke knjig, ki se ba-vijo z narodnim gospodarstvom in ki so razširjene v stotisočih nakladah med ljudstvom, nimamo Slovenci, ako iz-vzamemo malo knjižico, ki jo je spi-sal Žun, nobene knjige, ki bi obširno razpravljala o narodnem gospodar-stvu. Snov je težka in se more razu-meti le po pridnem zanimanju. Upamo da bomo sedaj, ko imamo svojo vi-soko šolo, dobili kako obširnejšo delo o narodnem gospodarstvu.

Vsa tako pereča socijalna vpraša-nja se bodo mogle povoljno rešiti, ko bo imelo širše občinstvo vsaj osno-vne pojme o velikih problemih, ki gib-ljejo svetovno gospodarstvo.

Zadnje stoletje je zrevolucionira-lo celo narodno gospodarstvo, napre-dek v vseh panogah narodne ekono-mije je bil ogromen in to je tako mo-čno vplivalo na človeštvo, da se je za-čelo gibati v drugo smer, kakor je bilo do polpreteklega časa navajeno.

Ves razvoj človeštva je najožje vezan z narodnim gospodarstvom in njegovo gibanje le odsev gospodar-skih razmer.

Od vseh strani nam javljajo, za-stoj v narodnem gospodarstvu, milijo-ni postajajo brezposelni in vse to bo

imelo na bližnje dogodke in končno ureditev gospodarskih in družabnih razmer gotovo velik vpliv.

Gospodarska kriza v Belgiji. V belgijski zbornici se je obravnavalo o akutni krizi, v kateri je sedaj dežela. V Belgiji je sedaj nad 100.000 brezpo-selnih delavcev, ki pripadajo nad polo-vico tekstilni industriji. Zatem pride industrija kož in usnja s 31 odstotki, tvornice s preciznimi stroji s 21 od-stotki, obrtništvo oblek s 25 odstotki.

Brezposelnost na Angleškem. De-lavska konferenca se je zopet sestala v Londonu, da proučuje odredbe, ki bi mogle odpraviti brezposelnost. Z veli-ko večino je bil sprejet dnevni red, ki priporoča novo parlamentarno delav-nost, da se na ta način izvede na vla-do pritisk. Amendment v prid stavke ni bil dan na glasovanje. Ekstremisti so priporočali 24urno stavko, toda glavni govorniki so bili proti njej, ker bi mogla po njihovem mnenju le po-ostriiti sedanjo krizo.

Francija izganja inozemske delav-ce. Na neko interpelacijo v francoskem parlamentu je odgovoril delavni mini-ster, da je na Francoskem sedaj 120 tisoč nezaposlenih. Da se tej brezpo-selnosti odpomore, je predlagal mini-ster izgon vseh inozemskih delavcev iz Francije.

Zastoj češke tekstilne industrije. Bombaževe tvornice in predilnice na severnem Češkem delajo že več časa samo še štiri dni v tednu. Surovine je več kot dovolj, vendar je kriva temu zastoj le počasnost eksporta.

Cene zlata. Pred vojno je stalo 1 kilogram zlata 3280 kron. Danes stane zlato v Londonu kilogram okoli 114 tisoč 900 naših kron. Vrednost zlata se je povečala 35 krat. Napram temu bi bila predvojna avstrijska krona vredna danes 35 naših kron.

Socijalno in gospodarsko gibanje.

Ljubljana, 1. marca 1921.

Na Dunaju se je začela dne 22. februarja 1921 mednarodna socijalistična konferenca. Po vojni prvi poskus, zbrati raztresene ude bivše internacionale. Ko bomo dobili o tej konferenci avtentične podatke, bomo razpravljali obširno o obravnavanjih tega mednarodnega socijalističnega sestanka. Danes se moremo dotakniti zadeve le toliko, kolikor zveemo iz posameznih časnikarskih notic. Da se pri tem nanašamo največ na socijaldemokratsko časopisje je umevno, ker imajo ja ta poročila nekako oficijelno lice.

Mednarodni socijalistični kongres na Dunaju, zasluži sicer priimek mednarodni, ker so resnično prišli zastopniki raznih narodov. Eno pa je že danes gotovo, ta kongres ne zastopa niti znatnega dela mednarodnega proletarijata.

Prišli so na Dunaj Jugoslovani in sicer so posebej zastopani Srbi, Hrvati in Slovenci, dalje Nemci, Angleži, Francozi, Avstrijci, Rusi, Švicarji, Nemci iz Čehoslovaške in Romuni, poslanik ruske sovjetske republike na Dunaju je navzoč kot gost.

Na konferenco niso prišli komunisti vseh dežel, dalje Italijani, Španci, Skandinavci, Amerikanci, Poljaki, Čehi, Madžari, Belgijci, Holandci, Danci, Grki, Bolgari itd. manjkajo popolnoma.

Iz dežel, katere so zastopane manjkajo ali večinski predstavitelji socijalističnega gibanja dotičnega naroda, ali pa znatne druge frakcije. Scheidemann je ostal s svojimi sodrugimi doma, Angleži so zastopani le delno, ravnotako Francozi. Iz Rusije so navzoči le menševiki in socij. revolucionarji. Z eno besedo, na dunajski konferenci so zbrani le odlomki internacionalnega proletarijata.

Kakor se je godilo med vojno, da se je internacionala popolnoma pregrupirala, da so šli desničarji med levčarje in narobe, kakor levčarji med centraliste in zopet narobe in centralisti med levčarje in desničarje, ravnotako se nam zdi, da se vrši pregrupacija sedaj.

Na dunajskem kongresu je faktično zbranih več smeri. Kako je bilo mogoče, da so se te različne smeri zbrale, bo nam pokazala bodočnost, oziroma potek in sklepi zborovanja. Mi smo v naši Jugoslaviji tako zabarikadirani, da je nam nemogoče slediti vedno se prerajajočim svetovnim pokretom. Kljub temu, da ni mogoče slediti vsem dogodkom, se nam zdi čudno, iz kakih struj, da se sestavlja dunajski kongres.

Avstrijska socijaldemokracija sledi popolnoma vodstvu nemške večinske frakcije, toda ta frakcija na dunajskem zborovanju ni zastopana, pač pa je zastopana neodvisna nemška frakcija, ki se v taktiki dokaj razlikuje od večinskih socijaldemokratov v Nemčiji in posledno potem tudi od onih v Avstriji.

Francijo zastopa zopet desničar Renaudel, Lorio je ostal doma, pač pa je prišel zastopnik centra Longuet.

Kakor vidimo je smatrati ves dunajski kongres za nekaj poskus, zvedeti mnenje posameznih držav napram daljnim korakom. Več kakor tak poskus, ta dunajski kongres ne bo in tudi ne more biti, kajti udeleženci zastopajo tako manjšino svetovni proletarijata, da bodo sklepi, ki jih bode napravil dunajski kongres ostali več ali manj problematični.

Nekaj se je po dolgem presledku moralo zgoditi in napravil se je ta poskus, toda nad tem poskusom so razočarani zastopniki sami. Med vrstami

socijaldemokratskega časopisja je to jasno razvidno.

V internacionalnem proletarskem pokretu vre in sicer močno vre. Ta slabi dunajski kongres po našem mnenju ni smatrati tako, kakor da bi socijalistični pokret ponehaval in da bi bil proletarijat desintereziran na proletarski skupnosti, o ne, kdor bi mislil tako, bi se prav pošteno motil. Nasprotno je resnica in najbolj podamo položaj ako rečemo, da v internacionalnem proletarskem pokretu močno vre.

Frakcije posameznih držav, ki so zastopane na tem kongresu, se bodo nedvomno zradikalizirale. Orientacija pojde precej na levo. To nam dokazujejo vsi govori, ki smo jih čitali. Nemški zastopnik Crispian je govoril za diktaturo, kljub temu, da je diktatura pri reformirani socijaldemokraciji že rešena točka. Crispian je sicer nemški neodvisen socijaldemokrat, toda refor-

misti njegovemu govoru niso odgovarjali. Saj nimamo o kakem ugovoru nobenega poročila.

Značilno je, da je navzoč Kautsky kot gost. Pravijo, da je prišel slučajno na potu domu na Dunaj. Bil je na kavkaskem ozemlju, kjer je študiral razmere. Ampak radi tega bi bil lahko zastopnik. Se li on ne strinja s tem kongresom, ali pa je že popolnoma zabredel v vode večinske frakcije ne vemo. Soditi po njegovih zadnjih člankih in bi to ne bilo nemogoče.

Vse polno vprašanj in važnih vprašanj.

Na domače razmere onih frakcij, ki so zastopane na dunajskem kongresu, bo mel ta kongres gotovo upliv, v kateri smeri, to bomo mogoče kmalu videli.

Za zaščito domačega delavstva. Notranji minister Draškovič bo na prihodnji seji ustavotvorne skupščine odgovarjal poslancu Deržicu, ki ga je interveniral glede zaščite domačega delavstva pred tujimi protidržavnimi elementi.

Ona dama,

kateri je prošlo nedeljo ob štirih, neki visok plevolasi gospod dvignil in oddal zavojček na kolodvoru, se naproša, da se javi. Bila je oblečena v temnomodro obleko, velik bel klobuk in lakaste svetle čevlje, povsem jasno, čiščene s pravim terpeninovim čistilom za čevlje: „ERDAL“-om. Znak: „Smrtno zaljubljen!“ Na upravništvu lista. 15-5

Mariborska eskomptna banka

Maribor, Tegethofova ulica štev. 11.

Podružnici: MURSKA SOBOTA in VELIKOVEC.

Prevzema denarne vloge in izvršuje vsakovrstne bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepletkano hišo, naj se obrne edino le na domačo tvrdko

Tone Malgaj

13-7 pleskar in ličar
Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 6.

Pnevmatike

za avto in kolesa v vseh dimenzijah, gumijev predmete, vsakovrstne žice za električno napeljavo, elektrotehnični material in vsakovrstne potreščine priporoča po najnižjih cenah 11-8

M. KUŠTRIN

Ljubljana
Dunajska cesta št. 20
Telefon štev. 470.
Podružnica: Maribor
Jurčičeva ulica št. 9.

Franc Brumat
Ljubljana
5-5
Mestni trg
štev. 25, I. n.

Vajenca

sprejme za pleskarsko obrt
Tone Malgaj
Kolodvorska ulica štev. 6.
Plača po dogovoru. 22-2

Priporočaloč dobro postrežbo, vedno sveže pivo, domača enostava vina in dobre kuhinje po znižanih cenah, pr-sim za hbi-n-bisk
FRANJO STIKLER
restavracija juž. kolodvor Maribor.
4-9

Občni zbor kraj. org. NSS v Mariboru. V nedeljo 20. febr. se je vršil ob sijajni udeležbi redni občni zbor kraj. org. NSS v Mariboru. Zborovanje je otvoril predsednik tov. Jarh. V pozdravnem govoru je očrtal zgodovino NSS in delovanje kraj. org. v Mariboru, obrazložil smer stranke, pomen narodne podlage in zveze z ostalimi soc. organizacijami na narodni podlagi slovanskih narodov v prvi vrsti z čehoslovaškim, s katerim se je že stopilo v ožje stike in zaključil, da ni več daleč čas, ko bode ves slovanski proletarijat združen na narodni podlagi, tvoril močno oporo slovanski ideji, za kar je žel burno pritrdjevanje s strani navzočih. Nato je podal svoje poročilo pol. tajnik kraj. org. tov. Tone Vahtar. To poročilo priobčimo prihodnjič. Iz poročila blagajnika tov. Podleznika je razvidno, da je imela mariborska kraj. org. prihoda kron 33.959 83 vin., a razhoda K 33.581 37 vin., torej prebitka kron 378 37 vinarjev. Za poslovanje upuave je bil nato na predlog pregl.računov tov. Franceja upravi podeljen soglasno absolutorij.

Za predsednika je bil nato soglasno izvoljen tovariš Jarh Franjo, nakar se je volil tudi ostali odbor. Ker je bil s tem dnevi red v glavnem izčrpan se je prešlo na zadnjo točko to je slučajnosti. Besedo je dobil zastopnik načelnika NSS pol. tajnik tov. Zorko Fakin, ki je v obširnem poročilu navzočim podal izvešče o potovanju delegacije Jugosl. NSS k zborovanju čehoslovaške NSS v Pragi in o stikih, ki se jih je z bratsko stranko poduzelo. Z napetostjo so navzoči poslušali izvajanja tov. Fakina in z navdušenostjo sprejeli na znanje prihod delegacije Čehoslovaške NSS k zborovanju Jugoslovanske NSS, dne 19. in 20. marca t. l. v Ljubljani. Govornik je zaključil svoja izvajanja z vzklikom: Naj živi narodni socijalizem jugoslovanski in narodni socijalizem slovanski! Navzoči so se zahvalili z burnimi ovacijami govorniku za njegova izvajanja.

Shod uslužbencev cestne električne železnice. Pretečeno soboto se je vršil v gostilni pri „Majarončku“ prav dobro obiskan shod uslužbencev ljubljanske cestne električne železnice. Shodu je predsedoval tov. Uroš Pip, ki je takoj uvodoma omenjal pereče vprašanje ulužbencev, penzijsko zavarovanje in prosil narodnega poslanca tov. Iv. Deržiča, da poda o tej točki svoje poročilo. Tov. Deržič je na to v daljšem stvarnem poročilu podal jasno sliko o zavarovanju uslužbencev, omenil razne zelo kričeče slučaje o zapostavljanju uslužbencev in stavil več tozadevnih predlogov. Drugi govornik tov. R. Juvan je z ozirom na nečloveško postopanje penzijskega zavoda priporočal ustanovitev strokovne organizacije uslužbencev cestne električne železnice, ker je bila dosedanja komunistična organizacija oblastveno ustavljena, katera pa tudi ni storila za uslužbence skoro družega kakor da je pobirala članske prispevke. Na shod je prišel korporativno tudi cel komunistični štab in so skušali posamezni člani tega štaba oprati „delovanje“ komunistične organizacije s tem, da so pričeli na surov način obmetavati navzoče z raznimi psovkami. Ko so dobili slavni „rešitelji“ naših proletarcev primerne odgovore, so jo „glili o polnoči“ pobrisali v zavesti, da je tudi električna železnica za komuniste izgubljena. Vaj malora! Shod je bil prav zanimiv in je trajal do pol ene ure ponoči.

Izdaja konzorcij „Nove Pravde“,
Odgovorni urednik: H. Sever.
Tiska Zvezna tiskarna v Ljubljani.

Kapital: 20.000.000 kron.

Rezerve okrog 6.000.000 K.

Slovenska eskomptna banka

LJUBLJANA
Selenburgova ul. 1.

Interesna skupnost s „Hrvatsko eskomptno banko“ in „Srbsko banko“ v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje,

Denarne vloge - Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut - Eskompt menic, terjatev, faktur - Akreditivi - Borza. 20-2